

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอนะ

ในบทนี้เป็นารสรุป วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอนะตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการ ปฏิบัติตามถือหาคำรายงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 6
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามถือหาคำ รายงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2527 จำนวน 28,221 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง เลือกจากประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้น (Multi Stage Sampling) คือสุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการแบ่งจังหวัดในเขตการศึกษา 6 ออกเป็น 3 กลุ่มตามสภาพภูมิศาสตร์แล้วเลือกสุ่มมากลุ่มละ 1 จังหวัด ต่อจากนั้นทำการเลือกโรงเรียนแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบง่าย (Simple Random Sampling) มา 6 โรงเรียน แล้วจึงเลือกนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ Random Sampling และคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตร Sample Size ของ Taro Yamane
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 2 ชุด คือ

จุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามศีลห้า

มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นสภาพทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามศีลห้า

จุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติตามศีลห้า

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีในเอกสาร รายงานการวิจัย และบทความในวารสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ต่อจากนั้นได้นำตัวแปรอิสระที่ค้นพบดังกล่าวไปทำการศึกษานำ (Pilot Study) แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำแก้ไขปรับปรุงตัวแปร สร้างแบบสอบถามตามตัวแปรโดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 ท่าน พิจารณาตรวจปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ต่อจากนั้นได้นำไปทดลองใช้ (Try - out) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนสุธีวิทยา จังหวัดสระบุรี จำนวน 40 คน หลังจากนั้น ได้ทำการ ปรับปรุงให้อยู่ในเกณฑ์ที่มีความเชื่อมั่นสูงขึ้นไปจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีถึงอธิบดีกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวและอนุญาตให้เก็บข้อมูลไปยังผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำหนังสือดังกล่าวไปถึงผู้บริหารพร้อมทั้งนัดวัน เวลา ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้วิจัยได้ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองตามวัน และเวลาที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำคำตอบจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ 2 ชั้นตอน คือ

4.1 หาตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายตัวแปรตาม โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Step Wised)

4.2 หากกลุ่มตัวแปรอิสระที่ไร้ในการอธิบายตัวแปรตามด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบของความแปรปรวนร่วม (Factor Analysis)

ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ (Computer) โดยใช้โปรแกรม SPSS X ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วเสนอผลการวิจัยในรูปตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการปฏิบัติตามศีลห้าของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉลี่ยแล้วส่วนใหญ่ปฏิบัติตามศีลห้าอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{y}) = 96.40 มีนักเรียนร้อยละ 50.50 ปฏิบัติตามศีลห้าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และความแตกต่างในการปฏิบัติตามศีลห้าของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาค่อนข้างต่ำ โดยมีส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย (s) = 9.9854

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติตามศีลห้า

2.1 ตัวแปรที่สามารถอธิบายการปฏิบัติตามศีลห้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 6 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ตัวแปร เรียงตามลำดับความสำคัญดังต่อไปนี้ คือ ความประพฤติกของเพื่อน (x_{12}) การอบรมเลี้ยงดู (x_4) ลักษณะของเพื่อน (x_{15}) และความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน (x_9)

2.2 กลุ่มปัจจัยที่ส่งผลการปฏิบัติตามศีลห้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 6 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 3 กลุ่ม คือ เพื่อน บ้าน และวัด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการปฏิบัติตามศีลห้า ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามศีลห้ากันเป็นอย่างดี มีการปฏิบัติโดยเฉลี่ย 96.40 มีนักเรียนปฏิบัติสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยถึง ร้อยละ 50.50

เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา

อีกทั้งสังคมมีความคาดหวังสูงที่จะให้คนวัยนี้เป็นผู้ใหญ่ที่มีศีลธรรมในอนาคต ดังที่ มลวิภา ทรงวุฒิสีล¹ กล่าวว่า วัยนี้จะมีวิธีการทางศาสนาและประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้องมากเพราะสังคมจะเฝ้ามองวัยรุ่นว่าเป็นเด็กแล้ว จะพยายามให้การศึกษาอบรม เพื่อมุ่งหวังให้ดำรงชีวิตตามแบบผู้ใหญ่ที่ถือต่อไป สอดคล้องกับ ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์² ที่ว่า เยาวชนที่ผ่านกระบวนการให้การอบรมชักเงาจิตใจแล้วจะทำให้เป็นคนดียิ่งขึ้น เพราะสังคมมีมาตรการ ควบคุมและชักเงาทางจิตใจด้านต่างๆ อยู่แล้ว เช่น มาตรการด้านกฎหมาย มาตรการทางครอบครัว มาตรการด้านการศึกษา และมาตรการทางด้านศาสนา ประกอบกับหน่วยศึกษานิเทศน์ เขตการศึกษา 6 ได้มีการส่งเสริมการ เรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง เช่น มีการจัด อบรมครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาในเขตการศึกษา³ ขึ้นซึ่งจะสอดคล้องกับผลการวิจัยของสวัสดิ์ นิเวศน์วรวิทย์⁴ ที่พบว่าโรงเรียน มัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 6 มีการจัดกิจกรรมพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก ผลจากมาตรการ ทางสังคมและการ เน้นความสำคัญด้านพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาจึงทำให้นักเรียนวัยนี้มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา

¹มลวิภา ทรงวุฒิสีล, จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น (กรุงเทพมหานคร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2526), หน้า 249.

²ก่ สวัสดิ์พาณิชย์, ปัญหาสังคม (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 182.

³เอกสารประกอบการ อบรมครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนชั้น มัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 6 วันที่ 2-3 สิงหาคม 2527 ณ ศูนย์มาเดเวเรีย เขต 1 จังหวัดสระบุรี

⁴สวัสดิ์ นิเวศน์วรวิทย์, "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับลักษณะ ความ เป็นพลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 6" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), บทคัดย่อ.

สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริพร กิริวิพันธ์¹ ที่พบว่า เยาวชนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับความรู้ทางพระพุทธศาสนาจากโรงเรียนและวัดมากที่สุด และสุภาวดี คุณวัฒน์² พบว่าเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา มีการปฏิบัติตามพระพุทธศาสนาเพราะได้รับอิทธิพลจากครูและพระ นอกจากนี้สันทัต สินพันธ์ประทุม³ ยังพบว่าเมื่อเยาวชนมีความรู้ มีความเชื่อทางพระพุทธศาสนาสูงขึ้นจะมีการปฏิบัติตามพระพุทธศาสนาสูงขึ้นตามไปด้วย

เพราะฉะนั้นเมื่อนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีความเชื่อ และทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนาจึงทำให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตามศีลห้ากันเป็นอย่างดี ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยถึงร้อยละ 50.50 สอดคล้องกับผลการวิจัยของภิญโญ ศรีหงส์⁴ ที่พบว่าศีลห้าเป็นธรรมะที่นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา รู้จักมากที่สุด

¹ศิริพร กิริวิพันธ์, "การศึกษาความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตแคว้นชิมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ จังหวัดอุบลราชธานี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527), หน้า 63.

²สุภาวดี คุณวัฒน์, "ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521).

³สันทัต สินพันธ์ประทุม, "ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติตามพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดฉะเชิงเทรา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523), หน้า 74

⁴ภิญโญ ศรีหงส์, "ทัศนคติและความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต่อพระพุทธศาสนา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2501), หน้า 77.

ส่วนที่มีการปฏิบัติตามศีลห้าต่ำกว่าการปฏิบัติโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 49.50 นั้นอาจเป็นเพราะว่าสังคมมีการเปลี่ยนแปลงและได้รับการพัฒนาทางวัตถุมากขึ้น ค่านิยมของเยาวชนจึงเบี่ยงเบนออกจากพุทธศาสนาในลักษณะให้ความสำคัญแก่วัตถุมากขึ้น โดยเฉพาะค่านิยมที่แสดงออกให้เห็นในค่านิยมที่เกี่ยวกับความเป็นเลิศทางวิชาการที่มุ่งให้ความสำคัญแก่จิตใจน้อยกว่าค่านิยมเนื้อหาและทฤษฎีทางวัตถุ ละเลยเรื่องศีลธรรมจรรยา ดังที่สมศักดิ์ ชุมสาย พบว่า เยาวชนขาดความรู้ ความเข้าใจและยังหย่อนในการปฏิบัติศาสนกิจอีกมาก¹

อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่า นักเรียนแต่ละคนมีภูมิหลังทางครอบครัวและประสบการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกันออกไป บางคนมีประสบการณ์ที่ดี หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ก็มีผลต่อการประพฤติปฏิบัติตามศีลห้าได้ดี แต่บางคนอาจไปเข้ากับกลุ่มเพื่อนที่เป็นคนไม่ดี มีการอบรมจากทางบ้านไม่ถูกต้องหรือไม่สอดคล้องกับหลักศีลธรรมจริยธรรม รวมทั้งวัดในชุมชนกับคนในชุมชนขาดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน² จึงทำให้การประพฤติปฏิบัติตามศีลห้าของนักเรียนกลุ่มนี้อยู่ในระดับที่ต่ำกว่า การปฏิบัติของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 49.50

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามศีลห้า ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้งหมด 15 ตัวแปร ตัวแปรเหล่านี้ตามสมมุติฐานจะเป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายตัวแปรตาม (Y) หรือการปฏิบัติตามศีลห้าได้ทุกตัวแปร แต่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ามีเพียง 4 ตัวแปรเท่านั้นที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการและสามารถอธิบายตัวแปรตามหรือการปฏิบัติตามศีลห้าได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรดังกล่าวคือ ความประพฤติกองเพื่อน (X_{12}) การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (X_4) ลักษณะของเพื่อน (X_{15}) และความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน (X_9) ตัวแปรดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถ

¹ สมศักดิ์ ชุมสาย, "ทัศนคติและความสนใจต่อพระพุทธศาสนาของเยาวชน" อ้างในคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2527 หน้า 849.

² คู่มือการวิจัยที่ 4.4 หน้า 124 - 125.

อธิบายในรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความประพฤติก่อน (X_{12}) ความประพฤติก่อนเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามศีลห้าเป็นอันดับที่ 1 โดยมีค่าน้ำหนัก (b) .50975 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (Y) หรือการปฏิบัติตามศีลห้า พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .38 ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 15 ตัว พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับตัวแปรต่อไปนี้คือ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (X_4 มีค่าเท่ากับ .29) ความประพฤติก่อนของผู้ปกครอง (X_5 มีค่าเท่ากับ .31) การอบรมสั่งสอนของครู (X_6 มีค่าเท่ากับ .37) ความประพฤติก่อนของครู (X_7 มีค่าเท่ากับ .37) อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่อศีลธรรมจรรยา (X_{11} มีค่าเท่ากับ .26) สภาพของโรงเรียนและสิ่งแวดล้อม (X_{14} มีค่าเท่ากับ .29) และลักษณะของเพื่อน (X_{15} มีค่าเท่ากับ .37)

นอกจากนี้ยังพบว่า ความประพฤติก่อน (X_{12}) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปรด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศีลธรรมในโรงเรียน (X_8 มีค่าเท่ากับ .19) และการประประพฤติกปฏิบัติของพระสงฆ์ในชุมชน (X_{10} มีค่าเท่ากับ .20)

จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าวพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรตาม (Y) หรือการปฏิบัติตามศีลห้าสูงกว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันทั้ง 9 ตัวแปร ทำให้ตัวแปรด้านความประพฤติก่อน (X_{12}) สามารถอธิบายตัวแปรตาม (Y) หรือการปฏิบัติตามศีลห้าได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาพัฒนาการที่พบว่า ธรรมชาติโดยทั่วไปของวัยรุ่นย่อมต้องการเพื่อน และวัยรุ่นนี้เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการประพฤติกปฏิบัติเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มหรือเพื่อนสนิทเข้าใจและยอมรับมากที่สุด ดังที่สุธา จันท์เอม¹ ศรีเวื่อน

¹สุธา จันท์เอมและสุรางค์ จันท์เอม, จิตวิทยาวัยรุ่น หน้า 269.

แกวักวาล¹ ไลล์ ทัชซิงก์² และมิสส์ (Rolf E. Muss)³ ที่กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นอย่างมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเฮิร์ท (Hurd)⁴ ที่พบว่าพัฒนาการเกี่ยวกับคนของวัยรุ่น จะได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มเพื่อน (Peer Influence) ทั้งยังทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนในอนาคตข้างหน้าอีกด้วย

การมีเพื่อนจึงเป็นการตอบสนองความต้องการทางสังคมอย่างหนึ่งของวัยรุ่น มีความต้องการที่จะให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและเพื่อนเข้าใจและยอมรับคน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับ การได้รับการยอมรับจากเพื่อนแล้วจะทำให้วัยรุ่นภูมิใจมากกว่า⁵ เพราะผู้ที่เข้าใจจนได้ดีที่สุดก็คือ ผู้ที่อยู่ในวัยเดียวกันกับตน มีสภาพและบิดาเหมือนกันซึ่งได้แก่เพื่อนร่วมวัยนั่นเอง วัยรุ่นจะเชื่อเพื่อนยิ่งกว่าบิดา มารดา บางครั้งถึงกับยอมซัดใจบิดา มารดา เพื่อรักษามิตรภาพความเป็นเพื่อนเอาไว้⁶ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัฐนา อาจารย์รัฐ⁷ที่ว่า วัยรุ่นไทยต้องการที่จะทำสิ่งที่ดีในสายตาของเพื่อนฝูง

¹ ศรีเวื่อน แกวักวาล, วัยรุ่น ภาพสะท้อนจากมุมหนึ่ง หน้า 93.

² ไลล์ ทัชซิงก์, จิตวิทยาเพื่อชีวิตที่ดี หน้า 232.

³ Rolf E. Muss, Adolescent Behavior and Society (New York: Random House, 1971), p. 215 - 216.

⁴ Donald Eugence Hurd, "The Relationship of Effective Variaber to College Achievement" Dissertation Abstract International 31(May 1971): 5793-A.

⁵ ฉัยขนาด นาคบุปผา, โลกวัยรุ่น หน้า 48 - 49.

⁶ ศรีเวื่อน แกวักวาล, วัยรุ่น ภาพสะท้อนจากมุมหนึ่ง หน้า 287.

⁷ ฉัฐนา อาจารย์รัฐ, "การศึกษาค่านิยมที่สัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ. . ." หน้า 109.

จะยอมเสียประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาความเป็นมิตรสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงไว้

เมื่ออยู่ในกลุ่มเดียวกันก็จะเกิดการเลียนแบบกัน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งวัยรุ่นโดยมากเลือกผู้ที่มีระดับนิยมตรงกัน มีทัศนคติคล้ายคลึงกัน และขนาดของร่างกายเท่า ๆ กัน สอดคล้องกับ ศรีเรือน แก้วกังวาล¹ ที่ว่า เด็กวัยรุ่นจะพิถีพิถันในการเลือกเพื่อน เมื่อเลือกได้แล้วจะมีความผูกพันกับเพื่อนมาก ขณะที่ความสัมพันธ์กับคนต่างวัยมักจะไม่ราบรื่น และคงเคือง พันธมนาวิน² ได้กล่าวไว้ว่าวัยรุ่นจะมีการเลียนแบบเพื่อน เนื่องจากมีลักษณะหลายอย่างที่ตรงกัน เหมือนกัน ความเหมือนหรือคล้ายคลึงกันนี้จะขจัดความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ ไม่อยากทำอะไรแตกต่างไปจากคนประเภทเดียวกันเพื่อป้องกันความขัดแย้งในจิตใจเพราะฉะนั้นจึงเลียนแบบคนที่มีลักษณะเหมือนตน และทฤษฎีนี้ยังกล่าวอีกว่า คนยิ่งเหมือนกันเท่าไร ก็จะเปลี่ยนแปลงกันมากเท่านั้น

การประพฤติปฏิบัติตามที่ล้าตามเพื่อนจึงถือว่าเป็นผลมาจากอิทธิพลของการเลียนแบบความประพฤติของเพื่อน สอดคล้องกับการทดลองของเฟอจี และ วัลโลชิน (Le Furgy & Waloship)³ ที่ว่า อิทธิพลของเพื่อนรุนแรงถึงขนาดที่ทำให้พฤติกรรมทางจริยธรรมของวัยรุ่นเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ สูงหรือต่ำกว่าระดับได้ หนึ่งชั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีความคงทนในระยะยาวซึ่งการทำตามเพื่อนนอกจากเป็นการขจัดภาวะขัดแย้งทางจิตใจแล้วยังเป็นการปรับตัวอีกด้วย เด็กที่ปรับตัวได้จะสามารถจะรวมกลุ่มกับเพื่อนได้⁴ สอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนา

¹ ศรีเรือน แก้วกังวาล, วัยรุ่น ภาพสะท้อนอีกแง่มุมหนึ่ง, หน้า 93.

² คงเคือง พันธมนาวินและเฟ็ดูแซ ประจันต์จันติก, จริยธรรมของเยาวชนไทย หน้า 12.

³ เรื่องเดียวกัน หน้า 5 - 6.

⁴ Baruch, Thomas, "The Relationship of Residence Hall Administrative Policies and Practices to Residences Selection of Upper Class Student" Dissertation Abstracts International

8(April 1968): 4795-A.

จริยธรรมของเพียเจท์ (Piaget) ที่พบว่าปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนแบบเสมอภาค
กัน (Equalitarian Peer Interaction) เป็นแหล่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อ
ความรู้และระดับจริยธรรมและนอกจากนี้โคลบอร์ก (Kohlberg) ก็ยังได้ยืนยัน
ว่าปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อระดับจริยธรรม¹

อย่างไรก็ดี วัยรุ่นไม่ได้ปฏิบัติตามเพื่อนไปทุกอย่าง แต่จะเลือกปฏิบัติตาม
ในสิ่งที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคมเท่านั้น ดังที่ตักศิยา สุรกิจบวร²พบว่า
การคล้อยตามจะเป็นไปได้ถ้าผู้ชักนำหรือผู้นำเป็นแบบอย่างชักนำไปในทางที่สอดคล้อง
กับสังคม แต่จะคล้อยตามน้อยถ้าถูกกระทำไปในทางที่ขัดกับสังคมเพราะกฎเกณฑ์ของ
กลุ่มย่อมออกมาจากกฎเกณฑ์ของสังคมซึ่งกฎเกณฑ์ของสังคมส่วนหนึ่งก็คือกฎศีลธรรม
หรือจริยธรรมเป็นบรรทัดฐานอยู่ด้วย โดยเฉพาะบรรทัดฐานด้านศีลธรรมของสังคมไทย
ขึ้นอยู่กับพระพุทธรศาสนาอันมีแนวทางการปฏิบัติขั้นต้นที่ช่วยควบคุมพฤติกรรมไม่ให้
เบียดเบียนกันในสังคม คือการปฏิบัติตามศีลห้า ฉะนั้นการประพฤติปฏิบัติตามศีลห้า
ของนักเรียนจากกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลมาจากเพื่อนเป็นอันดับแรก

2.2 การยอมรับเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (X_4) การยอมรับเลี้ยงดูของ
ผู้ปกครองเป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม (Y) หรือการปฏิบัติตามศีลห้า
เป็นลำดับที่ 2 โดยมีค่าน้ำหนัก (b) .37210 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์
สหสัมพันธ์ของตัวแปรตาม (Y) หรือการปฏิบัติตามศีลห้าพบว่ามีความสัมพันธ์กัน
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยมีค่าเท่ากับ .34 ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรนี้กับตัวแปรตัวอื่นด้วยก็พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับตัวแปรความประพฤติกของผู้ปกครอง (X_5 มีค่า
เท่ากับ .54) ความประพฤติกของผู้ปกครอง (X_7 มีค่าเท่ากับ .25) และความ
ประพฤติกของเพื่อน (X_{12} มีค่าเท่ากับ .29) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

¹ วิจารณ์ โทสอ มีกุล - การวิจัยเชิงทดลองกับกิจกรรมการใช้เหตุผล

² วิจารณ์ โทสอ มีกุล - "จริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา" , หน้า 29

² ตักศิยา สุรกิจบวร , "ผลของแรงจูงใจในชั้นมัธยม..." , หน้า 36

ทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปรด้าน การอบรมสั่งสอนของครู (x_6 มีค่าเท่ากับ .21) และสภาพโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมรอบโรงเรียน (x_{14} มีค่าเท่ากับ .19)

จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าวพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรนี้กับตัวแปรตาม (Y) หรือการปฏิบัติตามศีลห้าสูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กัน ยกเว้นตัวแปร ความประพฤติของผู้ปกครอง (x_5) ซึ่งถือว่าเป็นตัวแปรในกลุ่มเดียวกันแต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านความประพฤติของผู้ปกครอง (x_5) กับตัวแปรตาม (Y) หรือการปฏิบัติตามศีลห้า แล้วพบว่ามีความสัมพันธ์กันน้อยกว่าตัวแปรด้านการอบรมเลี้ยงดู คือมีค่าเท่ากับ .28 ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ตัวแปรด้านการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (x_4) มีศักยภาพในการอธิบายตัวแปรตามได้มากกว่า จึงทำให้ตัวแปรนี้สามารถอธิบายการปฏิบัติตามศีลห้าได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับเซียร์และเลวิน (Sears and Levin)¹ ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูถูกด้วย ความรักเป็นจุดเริ่มต้นของจริยธรรม จริยธรรมในสังคมย่อมมาจากความเชื่อตามศาสนาที่สังคมส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวพฤติกรรมของคนในสังคมนั้น

สำหรับเยาวชนกลุ่มตัวอย่างนับถือศาสนาพุทธทั้งหมด พุทธศาสนา จึงเป็นบรรทัดฐานที่ตัดสินคุณงานความดีของสังคมครอบครัวเป็นสังคมย่อย ๆ ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับสมาชิกใหม่หรือสร้างบุคลิกภาพของสมาชิกใหม่ให้สอดคล้องกับศีลธรรมที่สังคมต้องการ ฉะนั้นครอบครัวจึงมีหน้าที่ในการสร้างบุคลิกภาพให้แก่สมาชิกในสังคม ดังที่ชนิตา รัชกุลเมือง² กล่าวว่า ครอบครัวมีหน้าที่ทางศีลธรรมจรรยา หน้าที่ทางให้คุณธรรม ความเป็นพลเมืองดี หน้าที่ทางศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งบุคลิกภาพที่สังคมต้องการก็คือความประพฤติที่มีศีลธรรมตามแนวพระ

¹R.R.Sears, E.E. Maccoby & H. Levin, Pattern of Children Rearing (Illinois: Row Peterson, 1975), pp. 549.

²ชนิตา รัชกุลเมือง, สังคมวิทยาการศึกษา, หน้า 164.

พุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้เป็นคนดีมีศีลธรรมจึงมักเป็นตามแนว
 พระพุทธศาสนาที่ตนยึดถือและที่สอดคล้องกับกฎศีลธรรมของสังคม ซึ่งบุตรจะใช้เวลา
 อยู่กับผู้ปกครองเป็นเวลานานนับตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ย่อมได้รับอิทธิพลจากการ
 ชักเยาะทางสังคม ทางศีลธรรมจากผู้ปกครองโดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูเป็นเวลานาน
 ดังที่ดวงเดือน พันธุมนาวิน¹ พบว่าการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับจริยธรรมของ
 เยาวชนไทย ทั้งยังมีความคงทนไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ ฮาน กับ แกรงเจอร์
 (Haan N. and Langger)² และปีเตอร์สัน (Peterson G.B.)³ ที่พบว่าการ
 อบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดาที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของบุตรโดยเฉพาะการอบรมแบบ
 ให้เหตุผลสนับสนุนและใช้อำนาจปานกลางจะทำให้บุตรมีจริยธรรมสูง ฉะนั้นการที่
 บิดา มารดาหรือผู้ปกครองอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นคนดีมีศีลธรรมก็ย่อมที่จะอิง
 อยู่กับศีลธรรมจริยธรรมจากพระพุทธศาสนาทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อและได้รับการ
 ปลุกฝังมาตั้งแต่เยาว์วัยโดยเฉพาะเรื่องศีลห้า ธรรมห้า⁴ ซึ่งเป็นธรรมที่นักเรียน
 รู้จักมากที่สุด⁴ เพราะศีลห้าเป็นหลักปฏิบัติขั้นต้นที่ยึดถือเป็นพื้นฐานของการกระทำ
 ว่าสิ่งใดคือสิ่งใดชั่ว ทางพระพุทธศาสนาและการอบรมสั่งสอนศีลธรรมจรรยาถือเป็น
 หน้าที่โดยตรง ของบิดา มารดาในสังคมไทยซึ่งต้องการให้บุตรหลานเป็นคนดีแท้
 ทุกคน ซึ่งแต่ละครอบครัวก็มีวิธีการแตกต่างกันออกไป

¹ดวงเดือน พันธุมนาวินและเสด็จแซ ประจันปัจฉิม, "รายงานการวิจัย
 จริยธรรมของเยาวชนไทย" (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ ประสานมิตร, 2520), หน้า 127-128.

²Haan, N. and Langer, J. "Family Pattern of Moral Resoning"
Child Development 4(December, 1976), p. 1206.

³Peterson, G.B. "Adolescent Moral Development" Dissertation
Abstract 10(April 1977): 6793- A.

⁴ภิญโญ ศรีหงส์ "ทัศนคติและความสนใจ...", หน้า 77

เพราะฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองจึงสามารถอธิบายการปฏิบัติตามที่ห้าของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ลักษณะของเพื่อน (x_{15}) ลักษณะของเพื่อนเป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการตีห้าเป็นลำดับ 3 โดยมีน้ำหนัก (b) $-.21688$ ซึ่งค่าลบบ่งบอกถึงทิศทางที่ตัวแปรนี้อธิบายการส่งผลกระทบต่อตัวแปรตาม (Y) หรือการปฏิบัติตามที่ห้าในทางลบ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรนี้กับตัวแปรตาม (Y) หรือการปฏิบัติตามที่ห้า แล้วพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความสัมพันธ์ของตัวแปรนี้กับตัวแปรอิสระตัวอื่นพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ กับตัวแปรอิสระ การอบรมสั่งสอนของครู (x_6 มีค่าเท่ากับ $.27$) ความประพฤติของครู (x_7 มีค่าเท่ากับ $.25$) ความประพฤติของเพื่อน (x_{12} มีค่าเท่ากับ $.37$) สภาพโรงเรียนและสิ่งแวดล้อม (x_{14} มีค่าเท่ากับ $.36$) และสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ กับตัวแปรตามความประพฤติของผู้ปกครอง (x_5 มีค่าเท่ากับ $.23$) สภาพบ้านและสิ่งแวดล้อมรอบบ้าน (x_{13} มีค่าเท่ากับ $.21$)

แม้ความสัมพันธ์ของตัวแปรนี้กับตัวแปรตาม จะพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรอิสระตัวอื่นที่สัมพันธ์กับตัวแปรนี้ พบว่ามีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอยู่ถึง 4 ตัวแปร เมื่อตัวแปรเหล่านี้มาสัมพันธ์กันกับตัวแปรลักษณะของเพื่อน (x_{15}) จึงทำให้มีลักษณะในการอธิบายการปฏิบัติตามที่ห้าได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับกรณี คำวิสุข¹ ที่กล่าวว่าวัยรุ่นจะมีเหตุผลในการคบเพื่อนจะมีความพึงพิงกันในการคบเพื่อนมากยิ่งขึ้นเพราะเหตุว่าวัยรุ่นกำลังมีความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ บางครั้งเกิดปัญหาความสัมพันธ์หรือการไม่ได้รับความเข้าใจจากคนอื่น จึงจำเป็นต้องเลือกเพื่อนที่ถูกใจ โดยมากมักจะคบเพื่อนวัยเดียวกัน มีลักษณะที่มีสภาพและปัญหาคล้ายคลึงกัน ฉะนั้นวัยรุ่นที่คบเพื่อนที่ถูกต้องก็จะมีปัญหาด้านการ

¹ ศรีธัญย์ คำวิสุข, จิตวิทยาพัฒนาการ, หน้า 131

คบเพื่อนมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรางค์ ไคว์ตระกูล¹ สมบัติ โฆษิตธรรม² ผ่องพันธุ์ บัณฑิตานนท์³ และไพฑูริย์ อินทริษา⁴ ที่พบว่าวัยรุ่นมีปัญหาเรื่องการคบเพื่อนมากที่สุด แต่เมื่อได้เพื่อนที่ถูกต้องแล้วก็จะให้ความสำคัญและต้องการแสดงการเป็นแบบอย่างให้เพื่อนทำตาม เพื่อให้เกิดการยอมรับและเข้าใจซึ่งกันและกัน

วัยรุ่นจะพอใจอย่างมากถ้าหากเพื่อนยอมรับและให้ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยให้การยอมรับในความเป็นส่วนหนึ่งของมันและกัน หรือเป็นกลุ่ม⁵ ลักษณะของเพื่อนจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องเลือกคบ จะไม่พอใจเลยถ้าเพื่อนชอบดูถูกคนอื่น หรือทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องดังที่ สมบัติ โฆษิตธรรม⁶ พบว่านิสิตไม่ชอบเพื่อนที่ดูถูกคนอื่น มีความคาดหวังที่จะได้เพื่อนเป็นคนดีสอดคล้องกับดวงเดือน พันธมนาวิน⁷ และ

¹ เกื้ออนจิต จิตต์อารี, "การคบเพื่อนของนิสิตหญิงมหาวิทยาลัย. . ." หน้า 9.

² สมบัติ โฆษิตธรรม, "การสำรวจปัญหาของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปีการศึกษา 2505" หน้า 135.

³ ผ่องพรรณ บัณฑิตานนท์, "ความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาวิทยาลัยครูมหาสารคาม. . ." หน้า 90-94.

⁴ ไพฑูริย์ อินทริษา, "การศึกษาถึงความต้องการและปัญหาในการปรับปรุ่งตัวของนักเรียน. . ." หน้า 180-183.

⁵ Elizabeth B. Harrlock, Adolescent Development (New York: McGraw-Hill, 1949), p.152.

⁶ สมบัติ โฆษิตธรรม, "การสำรวจปัญหาของนิสิต..." , หน้า 135

⁷ ดวงเดือน พันธมนาวิน "อิทธิพล ของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น หน้า 29

เคื่อนจิต จิตต์อารี¹ ที่พบว่าวัยรุ่นไทยจะเลือกคบเพื่อนที่มีความประพฤติกี่ เป็นอันดับแรก คบเพื่อนที่ชอบช่วยเหลือเป็นอันดับสอง และเลือกเพื่อนฐานะดีเป็นอันดับสุดท้าย เช่นเดียวกับวิมล โรจน์วีระ² ที่ศึกษาพบว่านักเรียนเลือกเพื่อนที่มีลักษณะเป็นคนดี ปฏิบัติตัวดี

ฉะนั้นเมื่อนักเรียนมีเพื่อนที่มีลักษณะประพฤติกี่ ย่อมมีผลทำให้ให้นักเรียนประพฤติกี่ปฏิบัติในสิ่งที่คี่ตามไปคี่ด้วย โดยเฉพาะสังคมไทยมีค่านิยมการทาคี่ตามพระพุทศศาสนา³ ย่อมทาคี่ให้ลักษณะของเพื่อนมีผลต่อการประพฤติกี่ปฏิบัติตามคี่คี่ตามผลการวิจัยที่คี่ศึกษา

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน (x_9) เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อกรปฏิบัติตามคี่คี่ตามเป็นลาคี่กับ 4 โดยมีนาคี่หนัก (b) เทาคี่กับ .17740 เมื่อพิจารณาาคี่สัมพันธ์คี่สัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนี้กับตัวแปรตาม (y) หรือกรปฏิบัติตามคี่คี่ตาม แล้วพบว่ามีความสัมพันธ์กันอยาคี่งไม่มีนาคี่สำคัญทางสถิติ ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาาคี่สัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระพบว่ามีความสัมพันธ์กันอยาคี่งมีนาคี่สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับตัวแปรค่านกรประพฤติกี่ปฏิบัติของพระสงฆ์ในชุมชน (x_{10} มีค่าเทาคี่กับ .34) สภาพของโรงเรียนและสิ่งแวดลอม (x_{14} มีค่าเทาคี่กับ .26) และมีความสัมพันธ์กันอยาคี่งมีนาคี่สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปรค่านกรอบรมสั่งสอนของครู

¹เคื่อนจิต จิตต์อารี, "การคบเพื่อนของนิสิตหญิงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" หน้า 80

²วิมล โรจน์วีระ, "การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคมและการปรับคี่ระหว่างคี่กชั้นประถมคี่ษาปีที่ 4 ชั้นประถมคี่ษาปีที่ 7 และชั้นมัธยมคี่ษาปีที่ 3" หน้า 102.

³พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก, พุทศศาสนา ศาสนาประจำชาติไทย, หน้า 76.

(x_6 มีค่าเท่ากับ .20) และความประพฤติกองเฟื้อน (x_7 มีค่าเท่ากับ .23)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าว แม้ตัวแปรนี้จะมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรตาม (y) หรือการปฏิบัติตามที่ศึกษาก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นนัยสำคัญทางสถิติและตัวแปรอิสระนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปรตาม (y) หรือการปฏิบัติตามที่ศึกษา ได้แก่ ความประพฤติกองเฟื้อน (x_7) และสภาพโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมรอบโรงเรียน (x_{14}) เมื่อมาสัมพันธ์กันกับตัวแปรตามความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนนี้แล้วทำให้ตัวแปรตามความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนสามารถอธิบายตัวแปรตาม (y) หรือ การปฏิบัติตามที่ศึกษาได้อย่างไม่เป็นนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับแสง มนวิฑูร¹ กล่าวว่าพุทธศาสนิกชนสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาใน 3 ลักษณะคือ กฎ กาลของพระพุทธศาสนา เริ่มวันสำคัญ และประเพณีที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา วัชกาล ของพุทธศาสนิกชนที่นำเอาชีวิตประจำวันมาผูกพันกับพระพุทธศาสนาแม้ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เช่น การเกิด การบวช การตาย ฯลฯ และการประพฤติกฎปฏิบัติประจำวันในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชน เช่น การทำบุญตักบาตร การรักษาศีล สวรรวมจิตใจ การสวดมนต์ก่อนนอน ฯลฯ

เมื่อพิจารณาทบหาบทบาทของวัดและพระสงฆ์แล้วพบว่า สถาบันนี้เป็นสถาบันที่มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนและพัฒนาศีลธรรมจรรยาของประชาชนโดยตรง ดังที่ชาเลื่อง วุฒิจันทร์² กล่าวว่า วัดมีบทบาท 3 ด้าน คือ ด้านให้การศึกษาดังทางโลกและทางธรรม เป็นสถาบันให้บริการสังคม และเป็นแหล่งศิโรราบและวรรคอกี นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนด้านคุณธรรมและจริยธรรม หน้าที่ในการส่งเสริมประชาชน และหน้าที่ในการช่วยเหลือราชการ จากบทบาท

¹แสง มนวิฑูร, พุทธศาสนา ศาสนาประจำชาติไทย, หน้า 173-183.

²ชาเลื่อง วุฒิจันทร์, การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และพระศาสนา,

และหน้าที่ทางสังคมของวัดดังกล่าว จึงทำให้วัดกลายเป็นศูนย์กลางของกิจกรรม การดำเนินชีวิตและสังคมในชุมชน ความผูกพันระหว่างชุมชนกับวัดจึงแยกกันไม่ ออก นักเรียนเป็นสมาชิกหน่วยหนึ่งรองสังคมในชุมชนย่อมที่จะต้องเกี่ยวพันและ มีความสัมพันธ์กับทางวัดในด้านต่าง ๆ เป็นอย่าง ยิ่ง จึงทำให้ได้รับความรู้ความ เข้าใจ ความเชื่อ และปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาจากทางวัด โดยตรงหรือผ่านทางครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิม อุดกฤษฏ์¹ และเจียมพงษ์ วงศ์ธรรม² ที่พบว่าพระภิกษุมีบทบาทอย่างมากในการให้การศึกษ าอบรมด้านศีลธรรมจรรยาแก่ประชาชน โดยเฉพาะบทบาททางด้านจิตใจและการ แก้ไขปัญหาความทุกข์ใจให้กับประชาชน

การวิจัยของนวรรค์ สุวรรณเมือง³ พบว่าพระสงฆ์ร้อยละ 88.14 ให้คำ ปรีกษาค่านจิตใจแก่ประชาชน ซึ่งบทบาทดังกล่าวย่อมมีผลต่อเยาวชนโดยตรง จำนวน วิมะสิน⁴ เสวก สายะวารานนท์⁵ และนพพร อุดกฤษฏ์⁶ ก็ ศึกษาพบว่า เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนาและเห็นความสำคัญของพระ

¹เฉลิม อุดกฤษฏ์, "การศึกษามโนทัศน์ของพระภิกษุในการพัฒนาชุมชน" หน้า 26-30.

²เจียมพงษ์ วงศ์ธรรม, "บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา..." หน้า 26-30.

³นวรรค์ สุวรรณเมือง, "การศึกษามโนทัศน์ของพระสงฆ์ไทยกับงานสังคม สงเคราะห์จิตเวช..." หน้า 148.

⁴จำนวน วิมะสิน, "การสำรวจความสนใจและทัศนคติต่อพระพุทธศาสนา ของวัยรุ่น" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509), บทคัดย่อ.

⁵เสวก สายะวารานนท์, "ความนึกเห็นและความสนใจของนักเรียน วัยรุ่นที่มีต่อพระพุทธศาสนา" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวชิวิทยาลัย, 2511), บทคัดย่อ.

⁶นพพร อุดกฤษฏ์, "ความสนใจและทัศนคติของเยาวชนต่อพระพุทธศาสนา" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506), บทคัดย่อ.

พุทธศาสนา นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนส่วนมากจะทำบุญตักบาตรและบริจาคเงินหรือสิ่งของอยู่เสมอ ๆ ในเทศกาลสำคัญทางศาสนา และยังพบว่า ความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนาที่นักเรียนได้รับจะมาจากวัดและโรงเรียน¹

ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าลักษณะการ เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนในชีวิตประจำวัน บทบาทและหน้าที่ของวัดและพระสงฆ์ซึ่งที่กล่าวมา รวมทั้งผลการวิจัยข้างต้นย่อมแสดงให้เห็นว่านักเรียนจากกลุ่มตัวอย่างได้รับอิทธิพลของพระพุทธศาสนาและทำให้ตัวแปรด้านความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน สามารถอธิบายการปฏิบัติคามศีลห้า ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการวิจัยพบว่า เพื่อน บ้าน และวัดมีผลต่อการปฏิบัติคามศีลห้านี้ ย่อมเป็นแนวทางให้กลุ่มและสถาบันได้พิจารณาถึงบทบาทและหน้าที่ของคนในการพัฒนาศีลธรรม จริยธรรม ดังนี้

- 1.1 นักเรียน ควรเลือกคบเพื่อนที่เป็นคนดี หรือเป็นมิตรที่ดี หลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่ไม่ดี
- 1.2 โรงเรียน ควรตระหนักถึงบทบาทของคนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสั่งสอนอบรมให้นักเรียนเป็นคนดีมีศีลธรรม ควรใช้วิธีการหลายวิธี เช่น ควบคุม สอดส่อง เรื่องการคบเพื่อนของนักเรียน ให้ความรู้ แนะนำเรื่องการคบเพื่อน ประสานงานกับทางบ้านของนักเรียนเกี่ยวกับการ สอดส่องดูแลความประพฤตินักเรียนอย่างใกล้ชิด รวมทั้งการนมัสการพระภิกษุเข้ามาสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนก็จะทำให้นักเรียนใกล้ชิดกับวัดมาก

¹ศิริพร ศิริวิวัฒน์, "การศึกษาความเชื่อในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตแพร่กลุ่มผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ จังหวัดอุบลราชธานี" หน้า 63.

ยิ่งขึ้น ทั้งนี้โรงเรียนอาจกำหนดให้ศิลาข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ เป็นนโยบายที่ใช้ปฏิบัติในโรงเรียนก็ได้

- 1.3 ม้าน บิคา มารคา และผู้ปกครอง ควรตระหนักถึงบทบาท
 ด้านการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนให้มากเพราะบุตร
 หลานจะเป็นคนที่มีศีลธรรมหรือไม่เพียงใด ย่อมเกี่ยวข้องกับ
 การอบรมเลี้ยงดูด้วย นอกจากนี้ควรจะต้องคอยสอดส่องดูแล
 เรื่องการคบเพื่อน สั่งสอนให้บุตรหลานคบเพื่อนที่เป็นคนดี
- 1.4 วัด พระสงฆ์ควรเพิ่มบทบาทในการสั่งสอนอบรมเรื่องศีลธรรม
 แก่ชุมชนและประสานสัมพันธ์กับทางโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น เพราะ
 พระสงฆ์มีพื้นฐานด้านความศรัทธาจากประชาชนอยู่แล้ว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการวิจัยเรื่องนี้ ในระดับชั้นที่ต่างออกไปหรือในสถาน
 ศึกษามีสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่แตกต่างกัน
- 2.2 ควรมีการศึกษาระยะยาว ใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี เช่น การสังเกต
 สัมภาษณ์ ศึกษารายกรณี (Case Study) จากครู เพื่อน
 ผู้ปกครองและตัวนักเรียนเอง
- 2.3 ควรทำการศึกษสาเหตุของการปฏิบัติตามศีลห้าของนักเรียน
 ทั้งสาเหตุทางตรงและทางอ้อม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย